

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU TAHKİM KURULU'NUN YAPISI VE TAHKİM KURULU KARARLARININ NİTELİĞİ

*Yrd. Doç. Dr. Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR**

GİRİŞ

3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun¹ ile kurulmuş ve düzenlenmiş olan Türkiye Futbol Federasyonu, adı geçen kanunun birinci maddesine göre futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurtdışında ve yurtdışında temsil etmekle görevli, bazı yönleri itibariyle özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip ve özerk nitelikte bir kuruluştur. Bu kanunun 13-14'üncü maddelerinde Tahkim Kurulu genel olarak düzenlenmiştir. Bunun yanında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından çıkarılan "Türkiye Futbol Federasyonu Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Ana Statü"²nün² 45-46'ıncı maddelerinde ve Tahkim Kurulu Talimatı'nda³ Tahkim Kurulu'nun yapısı ve çalışma esasları hakkında ayrıntılı düzenlemeler bulunmaktadır.

A. Tahkim Kurulu' nun Görevi ve Faaliyet Alanı

Türkiye Futbol Federasyonu bünyesinde görev yapan Tahkim Kurulu, futbol federasyonu ile kulüpler, futbolcular, hakemler, teknik direktörler ve antrenörler; kulüpler ile kulüpler, futbolcular, teknik direktör ve antrenörler arasında çıkacak ihtilaflar ve Merkez Hakem Kurulu kararları hakkında Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından verilecek kararlar ile Futbol Disiplin Kurulu tarafından verilecek kararlara karşı yapılacak itirazları, ilgililerin veya Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'nun başvurusu üzerine inceleyerek karara bağlamakla yetkili ve görevlidir. Görüldüğü gibi

* Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

¹ 17.6.1992 tarih ve 3813 sayılı Kanun (RG., 3.7.1992/21273).

² RG., 22.6.1993/21615.

³ RG., 16.8.1989/20254.

Tahkim Kurulu, oldukça geniş bir yetki alanına sahiptir. Federasyon da dahil olmak üzere futbol faaliyetlerinde rol alan tüm kişiler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından verilen kararlar ile Futbol Disiplin Kurulu kararlarını, ilgililerin veya Yönetim Kurulu'nun müracaatı üzerine üst kurul olarak incelemekte ve bu kararları denetlemektedir. Tahkim Kurulu tarafından ihtilafa ilişkin olarak verilen kararlar kesindir.

B. Tahkim Kurulu Üyelerinin Seçilmesi ve Kurulun Toplanması

Yukarıda sözü edilen düzenlemelere göre Tahkim Kurulu, Futbol Federasyonu Genel Kurulu tarafından dört yıl süreyle görev yapmak üzere seçilen beş asıl ve beş de yedek üyeden oluşur. Asıl ve yedek üyelerin tümünün hukukçu ve kırk yaşından gün almış olmaları zorunludur. Bu şartlar yanında Tahkim Kurulu üyesi olmaya engel teşkil eden bir takım sebepler mevcuttur. Buna göre Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Merkez Hakem Kurulu veya yan kurullarda üye olanlar ile futbol kulüplerinde aktif görevlerde bulunanlar ve profesyonel futbolcular Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar. Ayrıca daha önce haklarında Profesyonel Futbol Disiplin Talimatı veya Amatör Futbol Disiplin Kurulu Talimatı gereğince ceza verilmiş kişilerin de Tahkim Kurulu üyeliği yapmaları mümkün değildir. Tahkim Kurulu, bağımsız olarak görev yapar. Bu nedenle istifa etmedikçe veya belli şartlar altında çekilmiş sayılmadıkça üyelerin görevlerinden alınmaları ve yerlerine yenilerinin getirilmesi mümkün değildir. Asıl üyeliklerden biri herhangi bir sebeple boşalacak olursa, yedek üyeler sırayla ve kendiliğinden asıl üye olarak görev alırlar. Bu durumda boşalan yedek üyelik için Futbol Federasyonu Genel Kurulu tarafından seçim yapılır ve böylece sayı tamamlanır. Bu şekilde seçilen yedek üyelerin görev süresi, kalan süre için geçerli olur.

Genel kurul tarafından seçilen Tahkim Kurulu, ilk toplantısında asıl üyeler arasından bir başkan, bir başkan vekili ve bir de raportör seçer. Kurulun toplanabilmesi için başkan veya başkanın mazereti bulunması halinde başkan vekilinin çağrıda bulunması gerekir. Kurul beş üyenin bir araya gelmesiyle toplanır. Bu yüzden üyelerden birinin mazeretinin bulunması halinde toplantıya sıradaki ilk yedek üye katılır. Başkanın ve başkan vekilinin her ikisinin de toplantıya katılamamaları halinde en yaşlı üye başkanlık görevini üstlenir. Bir üye aynı sezon içinde yapılan toplantıların yarısından bir fazlasına geçerli bir mazereti olmaksızın katılmazsa üyelikten çekilmiş sayılır. Benzer şekilde arka arkaya üç toplantıya geçerli bir mazereti olmaksızın katılmayan üyenin üyeliği sona erer. Tahkim Kurulu tarafından alınacak kararlarda çoğunluk ile karar verilir. Üyelerin oy kullanmaları zorunludur, bu yüzden boş oy verilemez. Oyların eşit olması halinde önce oylama tekrarlanır, buna rağmen eşitliğin

bozulmaması halinde başkanın oyu iki oy sayılır ve bu şekilde başkanın oy verdiği yönde karar alınmış olur.

C. Tahkim Kurulu'na Müracaat

Tahkim Kurulu'nun görev alanına giren konularda ilgili kişiler veya kulüp başkanları, Tahkim Kurulu Başkanlığı'na hitaben yazılmış bir dilekçe ile müracaatlarını gerçekleştirirler. Bu dilekçeler Türkiye Futbol Federasyonu'na teslim edilir ve buradan da Tahkim Kurulu Başkanlığı'na gönderilir. Başvuru dilekçesi, Türkiye Futbol Federasyonu'na doğrudan teslim edilebileceği gibi, iadeli taahhütlü olmak şartıyla posta ile de gönderilebilir. Başvuruyu yapan kişi tarafından, başvuru harcı niteliğinde olmak üzere başvuru depozitosu adı altında bir miktar paranın yatırılması ve bunun makbuzunun da dilekçeye eklenmesi gerekir. Bu dilekçede, bir dava dilekçesinde olduğu gibi, bir takım unsurların bulunması zorunludur. Buna göre dilekçede tarafların ve eğer varsa vekillerinin adı soyadı veya unvanları, adresleri, başvurunun konusu, başvuruya esas teşkil eden maddi ve hukuki sebepler ile dayanılan deliller ve talepler bulunur. Ayrıca müracaata konu olan kararların ve belgelerin birer örneği dilekçeyle birlikte teslim edilir. Dilekçe ve eklerinin karşı taraf sayısından bir fazla olması gerekir.

Tahkim Kurulu'na başvuru veya itiraz bir takım sürelerle bağlanmıştır. Buna göre Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu veya Disiplin Kurulu tarafından verilen kararlara karşı ilgililer on gün içinde başvurmak veya itiraz etmek zorundadırlar. Bu süre, kararın yazılı olarak bildirildiği veya yazılı bildirim hükmünde olan ilanın yapıldığı günden başlar. Eğer dilekçe doğrudan doğruya Futbol Federasyonu'na verilmişse evraka kayıt, postayla gönderilmişse postaya verilme tarihi esas alınır.

Tahkim Kurulu'na müracaat edilmesi, mevcut kararın icra ve infazını durdurmaz. Ancak Kurul, acil durumlarda, ilgilinin talepte bulunması şartıyla, başvuru veya itiraz konusu kararda açıkça hukuka aykırılık bulunması halinde veya yargılamanın seyrinin gerekli kıldığı hallerde, Tahkim Kurulu Talimatı'nda yer alan ifadeyle "uygulamanın durdurulması" na karar verebilir.

D. Müracaatın İncelenmesi

Tahkim Kurulu'na ulaşan başvuru dilekçesi, kurul başkanı tarafından raportör üyeye havale edilir. Bu havale yapılırken, kurul evrakına kayıt sırası ve eğer varsa öncelik ve ivedilik durumları da dikkate alınır. Başvuruda şekle ilişkin bir takım eksiklikler mevcutsa, bu eksikliklerin tamamlanması

için dilekçe ilgiliye iade edilir. Dilekçenin iade edilmesini takip eden beş gün içinde eksiklikler tamamlanmazsa başvuru reddedilir. Bunun yanında dosya kendisine havale edilen raportör üye, dosyayı, görev, merci atlanması, ehliyet, menfaat ve zamaşımı bakımından da inceler ve bu hususlarla ilgili görüşünü en geç on gün içinde Tahkim Kurulu'na bildirir. Eğer kurul, raportör tarafından sözü edilen konulara ilişkin olarak tespit edilen hususlar bakımından bir aykırılığın bulunduğu görüşünü benimseyecek olursa, başvurunun reddine karar verir. Buna karşılık merci atlanması şeklinde bir aykırılık mevcutsa, müracaatın reddine karar verilmeksizin dilekçe işlem için ilgili mercie gönderilir ve başvuruyu yapan kişiye de bu durum bildirilir. Kurul tarafından yapılacak bu ilk incelemede herhangi bir aykırılığın bulunmadığı sonucuna varılırsa veya verilen süre içinde şekle ilişkin eksiklikler tamamlanırsa, başvuru dilekçesi, karşı tarafa ve kurul tarafından ihbarı gerekli görülen diğer kişilere tebliğ edilir. Ancak Futbol Disiplin Kurulları tarafından verilen kararlara karşı yapılan itirazlarda, taraf teşekkül ettirilmeyeceğini ifade etmek gerekir.

Dilekçe karşı tarafa tebliğ edildikten sonra karşı tarafın on gün içinde cevap dilekçesini vermesi zorunludur. Bu cevap dilekçesinde maddi ve hukuki açıklamalar ile delillerin ve taleplerin yer alması ve buna esas teşkil edecek belgelerin de dilekçeye eklenmesi gerekir.

E. Dosyanın Görüşülmesi ve Kararın Verilmesi

Dosya, yukarıda sözü edilen şekilde tamamlandıktan sonra, raportör veya bu konuda görevlendirilmiş olan üyenin esas hakkındaki düşüncesiyle birlikte Tahkim Kurulu'na sevk edilir. Tahkim Kurulu, dosya ile ilgili incelemesini kural olarak evrak üzerinden yapar. Ancak Kurul tarafından gerekli görülecek olursa ihtilafla ilgili konularda ilgililerden bilgi, belge ve görüş istenebileceği gibi, gerekli görülen deliller toplanabilir ve diğer tüm incelemeler de yapılabilir. Kurul, gerekli gördüğü hallerde ilgilileri davet ederek bunların sözlü açıklamalarının dinlenmesine karar verebilir. Ancak ilgililerin sözlü ifadelerine müracaat edilen toplantının kapalı olarak yapılması ve ifadelerin dosya ile sınırlı tutulması gerekir. Tahkim Kurulu dosyayla ilgili çalışmalarını, FIFA ve UEFA kuralları ile yargılamaya ilişkin kanunları da dikkate alarak yürütmek ve adalet ve nasafet esaslarını dikkate alarak karar vermekle yükümlüdür. Dosya ile ilgili görüşmeler başkan tarafından yönetilir. Dosyayla ilgili tartışma ve görüşmelerin sona ermesini takiben soyadı sırasına göre, en son oyu başkan kullanmak üzere oylama yapılır. Oylama sonucunun yazılması için, alınan kararın lehinde oy kullanan üyelerden biri başkan tarafından görevlendirilir. Yazılan karar, toplantıya katılanlar tarafından imzalanır ve eğer varsa muhalefet şerhleri de karara ilave edilir. Tahkim Kurulu tarafından alınan kararların gerekçeli olması gerekir. Ancak öncelikle kararın hüküm fıkrasını içeren kısmı, tebliğ ve

infaza esas olmak üzere Türkiye Futbol Federasyonu Genel Sekreterliği'ne bildirilir. Gerekçeli karar ise daha sonra tebliğ olunur. Tahkim Kurulu kararları, federasyon başkanı ve federasyon genel sekreteri tarafından derhal uygulanır. Tahkim Kurulu, kendisine yapılan başvuru veya itiraz üzerine verdiği kararda, başvuru veya itirazın kısmen veya tamamen kabulüne ya da reddine karar verebileceği gibi, başvuru veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına da hükmedebilir.

F. Tahkim Kurulu Kararlarının Niteliği

1) Genel Olarak Tahkim

Hukuk düzeninin gerçekleştirilmesi ve devam ettirilmesi amacını taşıyan ve devlet tarafından yerine getirilen yargı faaliyeti, "Yargı Yetkisi" başlığı altında Anayasa'nın 9'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır. O halde devlet, yargı yetkisini, millet adına bağımsız mahkemeler aracılığıyla kullanır. Bu anlamda yargı yetkisi, anayasanın, devlet otoritesinin ve buna bağlı olarak da hukuk düzeninin bir teminatını oluşturmaktadır. Bu temel düzenlemenin sonucu olarak hakları ihlal edilen kişiler, haklarını mahkemelere müracaat ederek aramak zorundadırlar. Yani bir hukuki uyuşmazlığın, devlet mahkemeleri aracılığıyla çözüme kavuşturulması gerekir. Haklarının ihlal edildiği inancında olan kişilerin mahkemelere müracaat etmek zorunda olmaları kuralının istisnası "tahkim" söz konusu olduğunda ortaya çıkmaktadır. O halde bir uyuşmazlığın devlet mahkemelerine müracaat edilmeksizin çözüme kavuşturulmasına yönelik olan tahkim, devletin yargı yetkisinin yerine geçen bir yargılama türüdür ve bu anlamda devletin genel yargı yetkisi yanında istisnai bir nitelik taşımaktadır. Tahkime müracaat etmek, belli bakımlardan devlet mahkemelerine müracaat etmeye göre avantajlar sağlamaktadır. Nitekim tahkim yoluna müracaat etmek suretiyle bir uyuşmazlığın çözülmesi, devlet mahkemelerinden çok daha hızlı gerçekleşmekte, uyuşmazlığın uzman kişiler eliyle çözüme bağlanmasını sağlamakta ve yargılamayı gerçekleştiren kişiler uyuşmazlığın halli konusunda dosyaya gerekli zamanı ayırabilmektedirler⁴.

Tahkim söz konusu olduğunda ihtiyari ve mecburi tahkimi birbirinden ayırmak gerekir. Tarafların, üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri

⁴ Tahkimin yarar ve sakıncaları konusunda ayrıntılı bilgi için, bak.: Kalpsüz, T.: İnşaat Sözleşmelerinde Tahkimin Genel Esasları, İnşaat Sözleşmeleri, Yönetici-İşletmeci Mühendis ve Hukukçular İçin Ortak Seminer, Ankara 18-29 Mart 1996, s. 343-344; Taşkın, A.: Hakem Sözleşmesi, Ankara 2000, s. 8 vd.; Bilge, N.- Önen, E.: Medeni Yargılama Hukuku Dersleri, Ankara 1978, s. 743; Ertekin, E.-Karataş, İ.: Uygulamada İhtiyari Tahkim ve Yabancı Hakem Kararlarının Tenfizi Tanınması, Ankara 1997, s.35 vd.

işlerde, aralarındaki hukuki ilişkiden kaynaklanmış veya kaynaklanabilecek olan uyuşmazlıkların çözümünü, anlaşılmak suretiyle, devlet mahkemeleri yerine hakem olarak nitelendirilen kişi ya da kişilere bırakmalarına ihtiyari tahkim adı verilmektedir⁵. Müracaat edilmesi tarafların iradesine bağlı olan ihtiyari tahkim, HUMK m.516-536' da düzenlenmiştir. Buna karşılık bazı durumlarda kanunla belli uyuşmazlıkların devlet mahkemeleri önünde değil, hakemler tarafından çözümlenmesine ilişkin hükümler getirilmiştir. Bu gibi durumlarda uyuşmazlığın çözümlenmesi için hakeme müracaat etmek zorunludur ve bu yüzden buna mecburi tahkim adı verilir. O halde tahkimin hangi durumlarda zorunlu olduğu, özel bir kanun hükmü ile belirlenir ve mecburi tahkime tabi bu tür uyuşmazlıklarda taraflar devlet mahkemelerinde dava açma olanağından yoksun kalırlar. Taraflar kanunlarda özel olarak öngörülen bu durumlarda, yine kanunda belirlenmiş hakemlere müracaat etmek zorundadırlar. Bu anlamda mecburi tahkimi düzenleyen genel bir kanunun bulunmadığını, bazı kanunlarla mecburi tahkime ilişkin düzenlemeler getirilmiş olduğunu belirtmek gerekir⁶. Özel bir kanunla mecburi tahkimin öngörüldüğü durumlarda, öncelikle o kanunun tahkime ilişkin özel hükümlerinin uygulanması gerekir. Ancak özel kanunda boşluk bulunan durumlarda HUMK m.516-536'da düzenlenen ihtiyari tahkime ilişkin hükümlerin kıyas suretiyle uygulanabileceği de gözden uzak tutulmamalıdır⁷.

2) Tahkim Kurulu Kararları

3813 sayılı kanunun 13' üncü maddesi ile Ana Statü ve Tahkim Kurulu Talimatı'nda Tahkim Kurulu tarafından kendisine intikal eden konularla ilgili olarak verilen kararların kesin olduğu açıkça ifade edilmektedir. Bu kararlar idari veya adli herhangi bir makamın onayına veya kabulüne tabi olmadığı gibi, bu kararlara karşı idari ve adli mercilere de müracaat ve itiraz edilemez. Ancak Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun kararların açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi ve yargılamanın yenilenmesi hakkındaki hükümlerinin saklı olduğu, Tahkim Kurulu Talimatı'nda belirtilmiştir.

⁵ Tanrıver, S.: Yabancı Hakem Kararlarının Türkiye'de Tenfizi Bağlamında Kamu Düzeninin Etkisi, Yılmaz Altuğ' a Armağan, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Yıl: 17-18, S.1-2, 1997-1998, s. 467; Ayrıca bak.: Kalpsüz, s. 341; Taşkın, s. 4; Ertekin-Karataş, s. 28 vd.

⁶ 3533 sayılı ve 29.6.1938 tarihli "Umumi Mülhak ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler ve Belediyelerle Sermayesinin Tamamı Devlete veya Belediye veya Hususi İdarelere Ait Daire ve Müesseseler Arasındaki İhtilafların Tahkim Yoluyla Halli Hakkında Kanun"; 1177 sayılı Tütün ve Tütün Tekeli Kanunu; 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname; 1615 sayılı Gümrük Kanunu. Bu konuyla ilgili diğer kanunlar için, bak.: Kuru, B.-Arslan, R.-Yılmaz, E.: Medeni Usul Hukuku, Ankara 2000, s. 918; Taşkın, s. 5, dn.8.

⁷ Bilge-Önen, s. 744; Kuru-Arslan-Yılmaz, s. 918.

Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların bu özellikleri dikkate alındığında, Tahkim Kurulu' nun futbolla ilgili uyuşmazlıkları karara bağlamakla görevli bir kurul olduğu ve bu bakımdan kanundan kaynaklanan bir "zorunlu tahkim" in söz konusu olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Futbolu dünyada en üst düzeyde organize eden FIFA (Fédération Internationale de Football Association)'nın statülerinde de futbola ilişkin uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözülmesi gerektiğine ilişkin düzenlemelere rastlanmaktadır. 5.11.2000 tarihli FIFA statülerinin "Uyuşmazlıklar" başlıklı 63'üncü maddesine göre ulusal futbol federasyonları, kulüpler ve kulüp üyeleri ile FIFA, diğer ulusal federasyonlar, kulüpler ve kulüp üyeleri arasındaki uyuşmazlıkların devlet mahkemelerine götürülmesi mümkün değildir. Adı geçen kişiler, aralarındaki futbola ilişkin uyuşmazlık için ortak olarak belirlenecek bir hakem heyetine müracaat etmek zorundadırlar. Ulusal federasyonlar bu düzenlemeye işlerlik kazandırmak amacıyla kendi kanunlarına, futbolla ilgili uyuşmazlıklar için devlet mahkemelerine gidilemeyeceği, bu tür uyuşmazlıklar bakımından tahkime müracaat edilmesinin zorunlu olduğuna ilişkin hükümler koymakla yükümlüdürler. Bir devletin kanunlarında futbolla ilgili konularda kendi mahkemelerinin yetkili olduğu öngörülmüş olsa bile, futbolla ilgili kişiler mahkemelere müracaat etmekten kaçınmalıdırlar. Ulusal federasyonlar da kendilerine bağlı kulüplerin ve kulüp üyelerinin bu yükümlülüğe uymalarını ve uymamanın sonuçları konusunda bilgilendirilmelerini sağlamakla yükümlüdürler. Eğer ulusal federasyonlar arasında hakem mahkemesinin oluşturulması konusunda bir uyuşmazlık çıkarsa FIFA Yürütme Kurulu bu konuda karar vermeye yetkilidir. FIFA Yürütme Kurulu tarafından bu konuda verilecek karar kesindir ve ilgili federasyonları bağlar. Sözü edilen bu düzenlemelere uygun hareket edilmeyecek olursa FIFA Disiplin Talimatı gereğince ilgili kişilere ceza verilir. Burada futbolcuların transferlerine ilişkin uyuşmazlıkların ayrı düzenlemelere tabi olduğunu da ifade etmek gerekir⁸.

Dünyadaki diğer gelişmeler dikkate alındığında da sporla ilgili uyuşmazlıkların, devlet mahkemeleri tarafından değil tahkim yoluyla çözülmesine yönelik eğilim ve çalışmaların ağırlık kazandığı görülmektedir. Örneğin 1983 yılında Milletlerarası Olimpiyat Komitesi tarafından sporla ilgili ihtilafları çözmek amacıyla kurulan CAS (Court of Arbitration for Sport), 1994'te yapılan yeni bir düzenlemeyle bağımsız bir yapıya kavuşmuştur. Merkezi İsviçre'nin Lousanne şehrinde bulunan ve bir hakem mahkemesi niteliğinde olan CAS, basit bir usul uygulamakta ve burada çözülen uyuşmazlıklar çok daha ucuza mal olmaktadır. Uyuşmazlığın niteliğine göre taraflar bir tek hakem seçme yoluna gidebilecekleri gibi, her

⁸ <http://www.fifa2.com/scripts/runisa.dll?M2:gp::67173+statutes/index+E> (02.04.2001).

iki taraf birer hakem seçebilir ve bu durumda CAS tarafından seçilen bir üçüncü hakemin de katılımıyla uyuşmazlık hakem heyeti tarafından çözüme bağlanır⁹. Nitekim UEFA (Avrupa Futbol Birliği) statülerinin 57'inci maddesinde de, UEFA ile ulusal federasyonlar, kulüpler ve oyuncular veya UEFA taraf olmaksızın doğrudan doğruya adı geçen kişiler arasında söz konusu olabilecek, konusu para olan özel hukuk uyuşmazlıkları bakımından bir hakem mahkemesi olarak CAS'ın yetkili olduğu öngörülmüştür. Bunun dışında kalan futbolla ilgili bütün uyuşmazlıklar bakımından ise doğrudan doğruya UEFA karar verme yetkisine sahiptir. UEFA statülerinin 58 ve 59'uncu maddeleri gereğince, uyuşmazlığın niteliğine göre doğrudan doğruya UEFA veya CAS tarafından verilen kararlar kesindir ve bu kararlara karşı devlet mahkemelerine müracaat edilemez¹⁰.

Bunun yanında durum, Türk hukuk uygulaması bakımından değerlendirildiğinde konuyla ilgili bazı mahkeme kararlarına rastlanmaktadır.

Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin yayın sözleşmesine ilişkin olarak vermiş olduğu 10.6.1997 tarihli bir kararında¹¹, Tahkim Kurulu'nun futbol faaliyetlerine ilişkin uyuşmazlıklarda nihai ve kesin kararı vermekle yetkili bir kurul olduğu belirtilmiştir. Adı geçen karara konu olan olayda bir spor kulübü ile bir yayın kuruluşu arasında yapılan yayın sözleşmesi Futbol Federasyonu tarafından onaylanmamıştır. Kararda konumuzla ilgili olarak şu ifadeler yer verilmiştir: "17.6.1992 günlü, 3813 sayılı Yasa'nın 1. maddesinde futbol faaliyetlerini ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, örgütlemek, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere özel hukuk kurallarına bağlı ve tüzelkişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonu'nun kurulması, örgütün görev ve yetkilerine ilişkin ilke ve yöntemlerini düzenlemek amacı güdülmektedir. Yasa'nın 4. maddesinde de Tahkim Kurulu'na, Federasyonun örgütü içinde yer verilmiştir. Yasa'nın 14. maddesine göre, federasyon ile kulüpler; federasyon ile hakemler, federasyon ile teknik direktör ve antrenörler, kulüpler ve teknik direktörler ile antrenörler, kulüpler ile oyuncular, kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak uyuşmazlıklar hakkında Yönetim Kurulunca verilecek kararlar ile disiplin kurulu

⁹ Wertheim, L.J.-Cook, K.-Mravic, M.: Arbitration's New Age, Sports Illustrated, 08.09.1999, 91, s. 34.

¹⁰ <http://www.uefa.com/uefa/Regulations/Statutes/index.asp?Chapter=12> (02.04.2001); Futbol dışındaki uluslararası spor federasyonları da kendi faaliyet alanları ile ilgili konularda devletlerin yargı yetkisini dışlamakta, sadece kendi hakem mahkemelerinin yetkili olduğunu kabul etmekte ve bu kuralın ihlalini cezalandırmaktadır: Will, M.R. (Çev.: Koçhisarlıoğlu, C.): Uluslararası Sporun Yapısal Düzeni, AÜHFD, 43, 1993, S.1-4, s. 281-282; Ayrıca bak.: Champion, W.T.: Sports Law, St.Paul 1993, s. 48-49; Mennea, P.P.-Olivieri, M.: Diritto e ordinamento istituzionale sportivo, Roma 1996, s. 89.

¹¹ E.1997/47, K.1997/55, T.10.6.1997: AMKD, S.33, 1998, s. 409 vd.

kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlamak, Tahkim Kurulu'nun görevidir.... Bu durumda ve aşamada Federasyon ile kulüp arasında yayın sözleşmesinin onaylanmaması nedeniyle ortaya çıkan uyuşmazlığın dava yoluyla değil, ilgililerin itirazı üzerine Tahkim Kurulu'na incelenerek kesin karara bağlanması gerekmektedir.” Anayasa Mahkemesi, bu gerekçeyle, Tahkim Kurulu'na incelenerek kesin karara bağlanması gereken bir konuda, bu yol izlenmeksizin dava açılmasına ve Yasa'nın 29. maddesinin ikinci cümlesinin Anayasa'ya aykırılığı savında bulunulmasına olanak görmemiş, bu sebeple de itirazın, başvuran mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine karar vermiştir¹².

Yargıtay 4.Hukuk Dairesi'nin eski Futbol Federasyonu Kanunu'nun (3461 sayılı kanun) yürürlükte olduğu dönemde vermiş olduğu bir kararında da¹³ Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların niteliği üzerinde durulmaktadır. Karara konu olan olayda bir spor kulübü, bir futbol müsabakasında şike yapıldığına ilişkin olarak Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu'na müracaat etmiş, Yönetim Kurulu tarafından talebin reddine karar verilmesi üzerine Tahkim Kurulu'na itiraz etmiş, bu itiraz da Tahkim Kurulu tarafından reddedildiği için spor kulübü dava açmıştır. Mahkeme, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların kesin olduğu gerekçesiyle davayı reddetmiş, adı geçen spor kulübü de bu kararı temyiz etmiştir. Yargıtay, Türkiye Futbol Federasyonu teşkilatı içinde yer alan Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların kesin olduğunun kanunda belirtildiğini, kanunda öngörülen bu tahkim usulünün mecburi tahkim niteliğinde olduğunu ve bu tahkim usulünün 3533 sayılı kanunun¹⁴ 6. maddesine paralel bir düzenleme olduğunu kararında ifade etmiştir.

SONUÇ

3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile düzenlenen Tahkim Kurulu'nun, kendisine intikal eden konularla ilgili olarak verdiği kararların kesin olması, bu kararların idari veya adli

¹² Oyçokluğuyla alınan bu kararın karşı oy gerekçesi üzerinde de durmak gerekir: “Sözleşmenin tarafı olan yayın kuruluşunun, Federasyon'un onay vermemesi sonucu zarara uğradığı ve bu nedenle dava yoluna gittiği açıktır. Yasa' da, spor kulübü ile Federasyon arasındaki bu tür uyuşmazlıklarda tahkim yolunun öngörülmüş olması, yayın şirketinin federasyon' a karşı dava açma hakkını ortadan kaldırmaz. Aksinin kabul edilmesi halinde de davacının, dava ehliyetini saptama yetkisi Mahkeme' nin ve temyiz merciinin tekelinde olduğundan, yayın şirketinin dava açma yetkisinin bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun Mahkeme' nin yetkisizliği nedeniyle reddedilmesi yerinde değildir.”

¹³ Yargıtay 4.HD., E.1990/13984, K.1990/11144, T.28.12.1990; YKD, 1991/3, s. 343.

¹⁴ 3533 sayılı ve 29.6.1938 tarihli “Umumi Mülhak ve Hususi Bütçelerle İdare Edilen Daireler ve Belediyelerle Sermayesinin Tamamı Devlete veya Belediye veya Hususi İdarelere Ait Daire ve Müesseseler Arasındaki İhtilafların Tahkim Yoluyla Halli Hakkında Kanun”: RG., 16.7.1938/3961.

herhangi bir makamın onayına veya kabulüne tabi olmaması ve bu kararlara karşı idari ve adli mercilere de müracaat ve itiraz edilememesi, futbolla ilgili uyuşmazlıklar bakımından kanundan kaynaklanan bir “zorunlu tahkim”in söz konusu olduğunu ortaya koymaktadır. Dünyada ve Avrupa’da futbolun genel olarak organizasyonunu sağlayan ve Türkiye Futbol Federasyonu’nun da üyesi bulunduğu FIFA ve UEFA tarafından benimsenen ve uygulanan kurallar dikkate alındığında, zorunlu tahkimin öngörüldüğü bu tür bir düzenlemenin dünyadaki gelişim, ihtiyaç ve eğilimlere uygun olduğu da gözden uzak tutulmaması gereken bir gerçektir.